

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvcvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

9. Vtrum baptismus possit reiterari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

triduū lepulurū, illam instituit, intentio ergo minister ad trinam immersionē ferunt, non ut ad rem necessariam sacramēto, sed ut ad cāremoniam cīsfēdēm, omisso autem cāremonīa non collitūe ritatē baptis̄mī. Et propter ea si ex inculū aut casū alio minister intendens trinam immersiōnēm, posuit profere uerba formē aut terciā immersiōnēm, baptiſmus perfectus est; & quia non est facta immersiōne, durabilius herbis superflue postea siga adderetur, quoniam non effici amplius baptis̄mī.

¶ Ad obiectio[n]em induc[t]am, dici-
tur quod intelligatur verba Autoris
de unica immersio[n]e sub-
fumatione parisi. In
calu autem nostro, s[ic] quo verba praeuen-
tior locutu[s] dicitur immersio[n]e unica immer-
so ex ipsa separatio[n]e ne ad aliis immersio[n]ibus,
habetur ratio[n]em totius, quod ut
melius intelligas, ad
uerba ablationem ee
quod dannu[m] rotum fac-
cellum, s[ic] integrati-
xerit partibus succe-
fuis & continuis; fac-
cellus quidem omni-
bus; continuis uero quoque omnibus
bus quandoque qui-
bulam. Nam quelli-
ber ablatio per im-
ersionem in tepe-
re fit, & per partes

busdam dicitur in morte Domini,
deponatur: non enim nobis
dixit Dominus, in morte mea
baptizate, sed in nomine Patris
& Filii & Spiritus sancti. Postmo-
dum uero inolevit quorundam
schismatistarum & haereticorum
error, homines rebaptizantur:
sicut de Donatistis August. * nar-
rat super Ioan. Et ideo in detesta-
tionem erroris eorum, fuit statu-
tum fin Cœcilio Toletano, quod
ficeret una solia immersio: ubi sic
legitur, Propter uitandum schis-
matis scadulum, uel haeretici dog-
matis usum, si implam teneamus
baptismi immersionem: sed cef-
fanteali caula communiter ob-
seruantur in baptismo tria immer-
sio. Et ideo grauerit peccaret al-
ter baptizans, quasi ritum eccl[esi]as
non obseruans, nihilominus
tam en esset baptismus.

et, & de pars
successibus ac conti-
nuas immersiones, &
rursus qualiter triū
immerzionum inter
se discretarum, pars
est unius ablutionis,
quam baptismum
vocabamus. Quo sit,
ut quia totum suc-
cessum ex qualibet
sua parte inferatur (est
enim dies, quæcumque
hora dies sit: &
similiter mouere a-
liquis, in quacumque
modo parte inuenientia
tur) ex quacumque
immersione, immo-
ex quacumque im-
mersionis parte suf-
ficiet, ad abluendū,
ablutionem inferatur, ac
per hoc baptismus si
volum rationem tran-
seat; habent enim u-
nius immersiois pars
res, & singula immer-
siones partum ratio-
nem, du in suo tote

A ccessit ate sacramenti.

AD S E C V N D V M dicendū, quod Pelagiū Papat intelligit tri-
nam immersionem esse de man-
dato Christi in suo simili: in hoc
scilicet quod Christus praecepit
baptizari in nomine Patris & Fi-
lli & Spiritus sancti: non tamen
est simili ratio de forma , &
de usu materiae, ut dictum est.*

AD T E R T I U M dicendum, ¶
(sicut supra dictum est) intentio
requiritur ad baptismum, & ideo
ex intentione ministri ecclesia,
qui intendit unum baptismum
dare trina immersione, efficitur
unum baptisma: unde Hieron. di-
cit * super epistolam ad Philipp.
Licet ter baptizetur, id est immer-
garur, propter mysterium Trini-
tatis, tamen unum baptisma repu-
tatur: si vero intenderet ad unam
quamque immersionem unum
baptisma dare, ad singulas im-
mersiones repetens uerba formæ
peccaret, quantum in se est, plu-
ries baptizans.

ARTICVLVS ix.

Vtrum baptismus possit iterari.

AD NONVM sic proceditur .
Videtur, quod baptisimus
possit iterari. Baptisimus e-
nimi, videtur institutus ad ablu-
tionem peccatorum : sed peccata
iterantur. ergo multo magis ba-
ptisimus debet iterari: quia miseri-
cordia Christi transcendit homi-
nis culpam.

D¶ 2 Pratere. Io. Baptista præcipue
fuit a Christo commendatus, cū
de eo dicūm sit Matt. 11. Interna-
tos mulierum non surrexit ma-
ior Ioanne Baptista: sed baptiza-
ti a Ioanne, iterum baptizabantur
ut habetur Actum 19. ubi dicitur,
quod Paulus baptizabat eos, qui
erant baptizati baptismō Ioan-
nis. ergo multo fortius illi, qui
sunt baptizati ab hæreticis, uel
peccatoribus, sunt rebaptizan-
di: baptizantur in nomine Iesu Christi.

T3 Præt. In Niceno Concilio statutum est , si quis confugerit ad ecclesiam catholicam de Paulianis & Cataphyrgis , rebaptizari eos oīno debere: uidetur autē esse eadem ratio de aliis hæreticis . ergo baptizati ab hæreticis , debet rebaptizari .
T4 Præt. Baptismus est necessarius ad salutem: sed de quibusdam baptizatis aliquando dubitatur , an sint baptizati . ergo uidetur quod debeant iterum baptizari .
T5 Præt. Eucharistia est perfectus

fumuntur, & sola separatio ab aliis partibus, illi uel illis ratione tos largitur, ut accidat in diuini-
fione continua permanentis. Ministro ergo intendente tri-
nam immersiōnem, quamdiu immersio-
nes seu eauri partes
habent rationem per
tium baptisimū ex par-
te materia, hoc est
ablationis, non perfici-
tur baptisimus, sed si pars aliqua fortire-
rat rationem tos
ex hoc, quo in ca-
nirent prolatio forma-
m, undecimq; hoc
accidat, ablutionis
baptisimus perfectus
est. Peccat tamen mi-
nister, praeuentis secundum aut tertiam
immersiōnem prola-
tione uerborū Ine-
gra; tam omittens
aliquam immersiōnem.

¶ Super quæstio. sexna.
gesimasexta arti-
culum nonum.

In titulo tam hui^o, quam rite sequentium articulorum, & similiter in omnibus his, quae in illis continentur, nihil aliud scribendum occurrit, nisi quod Scottus in 4. sententiâ distinguit. 6. duas rationes in litera noni articuli, scilicet secundam & tertiam arguit. Secundam quidem: q[uia] in morte Christi baptizati sumus, dicit non concludere quia poenitentia virtutem quoque habet a passione Christi. & tamen est iterabilis. Tertiam uero, quia imprimit characterem indelebilem, dicit probare per manifestissimas: quoniam a principio institutio nis baptismi manifestum fuit, quod non licuit iterare ipsum, & character erat occultus.

Ad primum horum
dicitur, quod uis tra-
tions constitit in re
præsentatione (quia,
in baptismo repræ-
sentatur mors Christi)
& non in efficacia uit
tutis a passione Christi,
ut arguens s referat: un
de argumentum nihil
obstat: quoniam poe-
nitentia non assimil-
at hominem Christo
mortuo; sed bapti-
mus cosepelit Christo
mortuo hominem, qui
baptizatur.

Q.VAEST. LXVI.

q. praeceas; Ad secundum dici
tur, quod si Auctor
reprehendens est,
oportet quos; repre
hendere synodus flo
rentinam sub Euge
nio 1111. dicentes,
Tria sunt, baptismus,
confirmatio, & ordo
qua characterem; mid
eis, spirituale signum
imprimere in anima
indelebile; ut in ea
dem persona non re
teratur. Licit ergo
ex posterius manife
stis rationem reddi
re eorum, qui prius
tempore nota fuerit:
de multis enim con
fusionibus notis a
pud priscos, posterio
res adiuenerunt pro
pter quid.

**Tract. 11. in
Evan. Io an
te med. 10.9**

**Gl. ord. sup
illud. Reno
gari rursus ad
prensentia.**

**Lib. 2. c. 13.2
med. 10.7.**

**Tract. 4. decli
nando ad fi
com. 9.**

**In epis. li. 9.
e pi. 61. paul.
a prin.
alias q. dino
seu quirito.**

sacramentum quam baptismus,
ut supra dictum est: sed sacra
mentum eucharistie iteratur. ergo ui
detur quod multo magis baptis
mus possit iterari.

SED CONTRA est, quod dicitur
Ephes. 4. Vna fides, unum ba
ptisma.

R E S P O N. Dicendum, quod
baptismus iterari non potest. Pri
mo quidem, quia baptismus est
quoddam spiritualis regeneratio:
prout scilicet aliquis moritur ue
teri nata, & incipit nouam uitam
agere. unde dicitur 10.3. Ni quis
renatus fuerit ex aqua, & spiritu
sancto, non potest introire in re
gnum Dei: unius autem non est
ni si una regeneratio: & ideo non
potest baptismus iterari, sicut nec
carnalis generatio: unde Augu. *

dicit super illud Ioā. 3. Num quid potest in uentrem
matris sua iterato introire, & renasci? Sic tu, inquit
intellige natuitatem spiritus, quomodo intellexit
Nicodemus natuitatem carnis: quomodo enim ut
terus non potest repeti, si nec baptismus: secundo,
quia in morte Christi baptizamur, per quam mori
mur peccato, & resurgimus in nouitate uite.
Christus autem semel tantum mortuus est, & ideo
baptismus iterari non debet: propter quod Hebræ.
sexta contra quoddam rebaptizari uolentes dicitur, H
Rursus crucigentes sibi meti ipsi filium Dei, ubi
glossa dicit, *una Christi mors, unum baptismus
consecravit: tertio, quia baptismus imprimere char
acterem, qui est indelebilis, & cum quadam consecra
tione datur: unde sicut aliae consecrationes non ite
cantur in ecclesia, ita nec baptismus. Ethoc est quod
Augustinus dicit in secundo contra epistolam Par
meniani, quod character in litaris non reperitur, &
quod non minus haeret sacramentum Christi, quia
corporalis hac nota, cum uideamus nec apostatas ca
rare baptismate, quibus utique per peccantiam re
deuntibus, non restitutur. quarto, quia baptismus o
peratur in uirtute passionis Christi, sicut supra di
ctum est. Et ideo sicut peccata sequentia uirtutem
passionis Christi non afferunt, ita etiam non infi
runt baptismum, ut necesse sit ipsum iterari: sed po
nitentia superueniente tollitur peccatum, quod im
pediebat effectum baptismi.

A D S E C U N D U M dicendum, quod sicut Au
gustinus dicit super illud Iohann. primo, sed ego
nesciebam eum, Ecce post Iohannem baptismatum est,
post homicidam non est baptizatum: quia Iohannes
dedit baptismum suum, homicida dedit
baptismum Christi: quod sacramentum tam
sanctum est, ut aet homicida ministrante pol
luatur.

A D T E R T U M dicendum, q. Pauliani, & Cataphry
gen non baptizabant in nomine Trinitatis: unde Gre
go. * dicit scribens * Quirino episcopo: Hi haeretici,
qui in Trinitatis nomine minime baptizabat, sicut

F sunt Bonosiani & Cataphryge (qui scilicet idē sen
tiebant cum Paulianis: quia & illi Christum Deum
non credunt, existimantes, ipsum scilicet esse pu
rum hominem, & isti scilicet Cataphryge, Spir
itu in sanctum peruerter lemnū esse purum hominem
Montanum (scilicet credunt) tales cum ad sanctam
ecclasiā uenient, baptizentur, quia baptisma non
fuit, quod in errore posuit, sancte Trinitatis nomi
ne minimi perceperunt: sed (sic in regulis eccl
esiasticis dicitur) si qui apud illos haereticos bapti
zati sunt, qui in sancta Trinitatis confessione bapti
zabant, & ueniant ad catholicam fidem, recipiantur
ut baptizati.

A D Q U A R T U M dicendum, quod sicut dicit Decr.
Alexandri 1. iii. De quibus dubium est an baptizati
fuerint baptizentur his uerbis premissis. Si bap
tizatus es, ego non te baptizo: sed si nondum baptiza
tus es, ego te baptizo, &c. non enim uidetur iterari
quod nescitur esse factum.

A D Q U I N T U M dicendum, q. utrumque sacra
mentum, scilicet baptismi, & eucharistie est representa
tum dominica mortis & passionis: aliter tamen
& alter. Nam in baptismo commemoratur mors
Christi, in quantum homo Christo communitor &
in nouam uitam regeneratur: sed in sacramento eu
charistie commemoratur mors Christi, in quantum
ipse Christus passus exhibetur nobis, quasi paschale
consumetur, secundum illud 1. Corinth. 5. Pascha no
strum immolatus est Christus, itaque epulum.
Et quia homo semel nascitur, multoties autem ciba
tur, semel tantum datur baptismus, multoties au
tem eucharistia.

A D D E C I M U M sic proceditur. Videtur, quod
non sit conueniens ritus, quo ecclesia utitur in
baptizando. Ut enim dicit Chrysostomus, non inquit
aqua baptismi purgare peccata credentium possent,
nisi tactu dominice corporis sanctificatae sufficiant.
Hoc autem factum finit in baptismo Christi, qui ce
lebratur in festo Epiphaniae. ergo magis deberet ce
lebrari solennitas baptismi in festo Epiphaniae, quam
in vigilia Pasche, & in vigilia Pentecostes.

P 1. Præt. Ad idem sacramentum non uideretur per
tinere diversum materialium usus: sed ad baptismum
pertinet ablutio aquæ. Inconuenienter igitur ille qui
baptizat, bis inungit oleo sancto, primi in pectori,
deinde infer sepalas, & tertio christmate in vertice.

P 2. Præt. In Christo Iesu non est malculus & semi
na, barbarus & scytha, & eadē rōne nec aliqua alia
huiusmodi differentia. Multo igitur minus diversi
tas uestium aliquid operatur in fide Christi. incon
uenienter igitur baptizatis traditur candida uelis.

P 3. Præt. Sine huiusmodi obseruantib[us] potest baptis
mus celebrari. Haec igitur qua dicta sunt, uidentur
esse superflua, & ita inconuenienter ecclesia inti
mata esse in ritu baptismi.

SED CONTRA est, quod ecclesia regitur Spiritu
sancto, qui nihil in ordinatum operatur.

R E S P O N. Dicendum, q. in sacramento baptismi

aliquid agitur, quod est de necessitate sacramenti, &
aliquid est, quod ad quādam solennitatē sacramenti
pertinet. De necessitate quidē sacramenti est forma,
q. designat principalem causā sacramenti, & minister,
qui est causa instrumentalis, & usus materia, scilicet
ablutio